

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان: نقش بانوان طلبه در امنیت و آرامش خانواده

استاد راهنما: سرکار خانم امیری

نگارنده گان: زهرا مستفید، لیلی حاج اوغلی، مریم علی پور

حوزه علمیه فاطمیه (س) / شهرستان سراب/ آذربایجان شرقی

زمستان/ 1399

چکیده

خانواده تنها نهاد فطری و طبیعی انسانی است و استحکام و بقای آن بستگی به روابط میان همسران دارد در طول دوران اثبات شده که زن نقش اساسی و مهم در استحکام خانواده، که یکی از مهمترین محیط های مؤثر در سلامت روان و جسم اعضای خانواده محسوب می شود، دارد؛ حال اگر زن تعلیم یافته مکتب اهل البیت (علیهم السلام) باشد یعنی در یک حوزه تحصیل کرده باشد و به عنوان بانوان طل به در جامعه و خانواده شناخته شده باشد؛ با توجه به نقش مؤثری که در خانواده دارد به عنوان همسر و مادر؛ نویسندگان مقاله با علم به این نقش و هدف اساسی نوش تار حاضر را به نقش بانوان طلبه در امنیت و آرامش خانواده متمرکز کرده اند ابتدا در مقدمات آن به جایگاه زن در اسلام پرداخته اند و سرانجام در بیان عواملی که موجب پو رنگ شدن نقش بانوان طلبه در ایجاد امنیت و آرامش خانواده می شود از جمله مسایلی چون: همسر داری، خانه داری، تربیت فرزندان، مدیریتی و.... مورد بحث قرار داده اند؛ تحقیق از نوع توصیفی با رویکرد کتابخانه ای است.

کلید واژه ها: آرامش، بانوان طلبه، تربیت، خانواده، همسر داری.

امروزه یکی از اساسی ترین عوامل رشد و توسعه فرهنگی علمی و اقتصادی و سیاسی و همچنین آرامش فرد در جامعه و در خانواده، امنیت و آرامشی که فرد در خانواده بدان دست یافته است؛ می باشد. لذا امنیت و آرامش نیاز به منبع ایجاد کننده دارد. منبع اصلی در ایجاد آرامش و امنیت در خانواده، زن و مرد می باشد. اما از آنجایی که نقش زن در خانواده شامل مع رفت و آگاه سازی و محبت و مدیریت و عواطف و مهارتی و همسر داری و تربیتی است، بنابراین زن نقش اساسی در امنیت و آرامش ایفا می کند. لذا زن اگر در یک مکتب تربیت یافته باشد (بانوان طلبه)، ضروری است که خواهران طلبه نیازهای اساسی خانواده خود را شناخته تا به برطرف کردن آن همت گمارند. بدین وسیله در خانواده امنیت و آرامش ایجاد کنند. ایجاد آرامش و امنیت توسط خواهران طلبه در خانواده اهمیت بسزایی دارد که موجب رشد و تعالی خانواده در جامعه اسلامی شود. اما در مورد زن و خانواده کتاب ومقالات متعددی نوشته شده ست از جمله کتب نوش ته عبارت از "مبانی ازدواج و خانواده" نگاشته "دکتر جعفر دارابی و نسترن دارابی" در این اثر در مورد خانواده و ازدواج و اهمیت آن و ملاک های ازدواج سالم، طلاق و فرزندان طلاق صحبت به میان آمده است؛ کتاب "روابط زن و مرد یا اخلاق در خانواده" نگاشته "سید محمد نجفی یزدی" مؤلف در این کتاب از اهمیت اخلاق در خانواده، از وظایف مرد بحث کرده است، کتاب "سرمه ی زنان سعادت" نگاشته ی "مریم نصیری" در این نوشته نویسنده از صفات اخلاقی زنان، صفات اجتماعی، صفات فقهی، حقوق زنان نوشته است، کتاب "نق زن و رسالت زن 5" به کوشش "امیرحسین بانکی پور فرد" در این کتاب از حضور زن در عرصه ی اجتماعی سخن به میان آمده است، با اینکه در کتب نام برده از زن و خانواده و نقش او سخن به میان آمده ولی در هیچ یک از کتاب ها از نقش بانوان طلبه در ایجاد امنیت و آرامش خانواده نگاشته نشده است؛ بنابر نقش حائزاهمیتی بانوان طلبه که به عنوان الگو در جامعه هم محسوب می شوند بر این شدیم تا تحقیقی کتابخانه با رویکرد توصیفی با عنوان نقش بانوان طلبه در امنیت و آرامش خانواده نگاشته شود.

تعریف خانواده : در تعریف خانواده گفته می‌شود که نخستین سلول یا واحد زندگی اجتماعی و یکی از اساسی‌ترین نهادهای جامعه است مرکب از زن و مرد که ممکن است کودکانی هم داشته باشند. روابط زناشویی و خویشاوندی معینی که مورد قبول جامعه است و حقوق و تکالیف افراد نسبت به یکدیگر از ویژگی‌های خانواده شمرده می‌شود.^۱

خانواده از منظر اسلام : خانواده از آغاز زندگی بشری تاکنون به عنوان اصلی‌ترین نهاد اجتماعی، زیر بنای جوامع و خاستگاه فرهنگ، تمدنها و تاریخ بشر بوده است . پرداختن به این بنای مقدس و بنیادین و هدایت آن به جایگاه واقعی‌اش، همواره سبب اصلاح خانواده بزرگ انسانی غفلت از آن موجب دور شده بشر از حیات حقیقی و سقوط به ورطه نابودی بوده است.

اسلام به عنوان مکتبی انسان ساز، بیشترین توجه را به والایی خانواده دارد . از این رو، اسلام این نهاد مقدس را کانون تربیت می‌شمارد. نیک بختی و بد بختی جامعه انسانی را نیز به صلاح و فساد این بنا وابسته می‌داند و هدف از تشکیل خانواده را تامین نیازهای عاطفی و معنوی انسان از جمله دست یابی به آرامش برمی‌شمارد.

تعریف امنیت: اصل امنیت،طمأنینه و آرامش نفس و از میان رفتن ترس و خوف است امن وامانت و امان به معنی‌اند و به حالت و وصفی اطلاق می‌شود که انسان در آرامش باشد، گاه به چیزهای اطلاق می‌شود که انسان برآن امانتداری و امین است.^۲

همچنین امنیت به آزادی از اضطراب و بیمناکی و داشتن اعتماد و اطمینان موجه و مستند، یا در معرض خطر نبودن، یا از خطر محافظت شدن معنا شده است.

در فرهنگ سیاسی، مهمترین عنصری که برای امنیت منظور می‌کنند، فقدان تهدید است؛ از دستاوردهای مهم ثبات و صلح، فقدان و به حداقل رساندن تهدید و برقراری امنیت است. در قرآن کریم امنیت به معانی مختلف، از جمله: عدم خوف، تصدیق، طمأنینه، عدم خیانت، ثقه، سلام، طلب حمایت و امان آمده است . امنیت ابعاد

^۱ برگرفته از زن در اسلام، فریبا علاسوند، ص 182 و 183.

^۲ المفردات فی غریب القرآن، ذیل واژه "امن"، راغب اصفهانی.

متعددی چون فردی و امنیت اجتماعی، امنیت خانوادگی، امنیت سیاسی، امنیت قضائی، امنیت اقتصادی و فرهنگی دارد^۱.

به دلیل اینکه آرامش هم معنای امنیت است از تکرار آن خودداری کردیم.

آرامش در شناخت واقعیت دنیا

برای اینکه یک بانوی حوزوی بداند دنیا محل گذر است نه بهشت و از دنیا انتظار بهشت نداشته باشد باید واقعیت‌های موجود در دنیا را بشناید البته این شناخت تنها با عقل خود نمی تواند باشد شاید بر حسب فکر خود آنچه را که خود خیر و واقعیت می داند نه تنها خیر بلکه شر می باشد؛ همچنین اندیشه او بنا را بر این بگذارد که واقعیت است اما یک خیال و وهم باشد. لذا در پی این شناخت به عنوان بانوی زمان خود در خانواده به عنوان مادر، همسر و بتواند خود را به آرامش برساند نه تنها خود بلکه خانواده را به آسایش و آرامش و امنیت بی نظیر برساند، برای رسیدن به این آرامش باید واقعیت دنیا را بشناسد در دنیا با واقعیت‌ها براساس شرایط موجود مدیریت و برنامه ریزی کرد و به فعالیت پردازد در این صورت به رضایت از زندگی خواهد رسید یک اصل است که می گوید در دنیا آنچه را می شود باید خواست^۲؛ امام علی (علیه السلام) در این باره می‌فرماید: هرگاه آنچه را خواستی نشد، آنچه را شد بخواه.^۳

هرگاه آنچه را خواستی نشد، آنچه را هست سخت بگیر.^۴

اگر آنچه را خواستی نشد، اهمیت نده که چگونه هستی.^۵

بنابراین یک بانوی تربیت یافته در حوزه و و مکتب اسلام و بهرمنند از سخنان اهل بیت (علیهم السلام) به این مطلب خواهد رسید که در پی اینکه بتواند آرامش و امنیت برای خانواده خود ایجاد کند. در زندگی هر آنچه را هست را بپذیرد و سخت نگیرد در این صورت میتواند اولاً توان واکنش مثبت را بدست می آورد و ثانیاً در یک

^۱ . زندگی در صلح از دیدگاه قرآن، نفیسه فقیهی مقدس، ص 22.

^۲ اقتباس از کتب هنر رضایت از زندگی، عباس نویسنده، ص 18.

^۳ غررالحکم، ج 9007.

^۴ نهجالبلاغه، حکمت 69.

^۵ غررالحکم، ج 11038.

اعتدال در رفتار مادر، موجب می شود تا عدل و دادگری در ذهن فرزندش، اصلی مهم و صراط مستقیم سعادت به حساب آید. افراط و عدم اعتدال، چه در ابراز محبت به کو دك و چه در برابر به کارگیری خشونت در مورد مذوم است.

شخصی خدمت امام کاظم (علیه السلام) رسید واز فرزند نامتعال خود، گله واز امام (علیه السلام) در امر بهتر تربیت کردن او، استمداد طلبید و راهنمایی خواست . امام (علیه السلام) در یک جمله کوتاه فرمود: (فرزندت را کک زن، ولی برای تنبیه با او قهر کن، مواظب باش همین قهر طولانی نشود).¹

عشق به تربیت؛²

مادر باید دلبسته و عاشق امر تربیت باشد و تمام هم و غم و دانش و علم خویش را در مسیر تربیت فرزندان خود، مصروف دارد تا در آینده ای نه چندان دور، ثمره شیرین زحمات خود را بجشد و سعادت مندی فرزندان خود را به انتظار بنشیند.

امام مجتبی (علیه السلام) می فرماید: (نیکی آن است که با کندی و مسامحه کاری آغاز نشود و دنبال آن منت هم نباشد).

امر تربیت فرزند، مسلماً بالاترین نیکی هاست و نباید مورد تسامح قرار گیرد و اگر مادر عاشق تربیت در نظر باشد، از هر فرصتی و در هر مکانی، برای تربیت فرزند بهره می گیرد، تا محیط خانواده محیطی سرشار از صفا و صمیمیت و آرامش باشد.

¹ سیره تربیتی حضرت موسی بن جعفر (علیه السلام)، تقوی، ص 38

² حیات طیبه (سبک شناسی اخلاق اجتماعی)، معاونت فرهنگی تبلیغی حوزه های علمیه خاوران، ص 68.

نتیجه گیری

با توجه به نقش بنیادین زن در خانواده، بانوان طلبه باید به نقش خود توجه ویژه‌ای داشته باشند؛ زیرا مسئولیت آنان نسبت به دیگر بانوان بیشتر بوده، زیرا در مکتبی تحصیل می‌کنند یا کرده‌اند که سرشار از سرزندگی و احادیث پر محتوا در باره بانوان است؛ لذا بآنانست که باید سرلوحه زندگی خود قرار دهند؛ بنابراین یک بانوی تربیت یافته در حوزه و مکتب اسلام و بهرمنند از سخنان اهل بیت (علیهم السلام) باشناخت وظایف خود از جمله همسررداری، تربیتی، مدیریتی می‌تواند در خانواده خود همیشه رفتار متعادل انجام داده و باعث ایجاد امنیت و آرامش در خانواده شود.

1. الهامی‌نیا، علی اصغر ، بازنگری و ویراستار : محمد نصیری، آیین زندگی، تهیه کننده : پژوهشکده تحقیقات اسلامی، قم ، نشرالهادی ، دوم _ زمستان 1390.
2. تقوی ، رضا، سیره تربیتی حضرت موسی بن جعفر (علیه السلام) ، بی‌جا، نشر نخیل، 1395.
3. جوادی آملی، عبدالله، زن در آییه و جلال و جمال، قم، مرکز نشر اسراء، 1388.
4. خمینی، روح الله، صحیفه نور، بی‌جا، وزارت ارشاد، 1368
5. عبدوس، محمد تقی، اشتها ردی، محمد مهدی، آموزه‌های اخلاقی رفتاری امامان شیعه (علیهم السلام ، قم، مؤسسه بوستان کتاب ، دهم _ 1397.
6. عباسوند، فریبا، زن در اسلام، زلال کوثر قم، مرکز نشر هاجر، بهار 1397.
7. فقیهی مقدس ، نفیسه، صفحه آرایبی : مسلم خسروی، ویرایش : قدرت‌الله فرقانی، زندگی در صلح از دیدگاه قرآن، قم، نشر زمزم هدایت، زمستان 1390.
8. کافی، محمد مهدی، کرامت زن، زلال کوثر قم، مرکز نشر هاجر، اول پاییز 1395.
9. مطهری، مرتضی، اخلاق جنسی در اسلام و غرب، تهران، صدرا، 1378.
10. محدثی، جواد، صفحه آرا: رضا فریدی، زندگی مهدوی (اخلاق و اوصاف منتظران)، قم، نشر انتشارات بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج)، بهار 1396.
11. زیر نظر مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، قم، نشر هدف.

12. معاونت فرهنگی تبلیغی حوزه های علمیه خواهران، حیات طیه (سبک شناسی اخلاق اجتماعی)، زلال کوثر قم، نشر هاجر، اول/پاییز 1396.
13. -----، حیات طیه (سبک شناسی اخلاق فردی)، زلال کوثر قم، نشر هاجر، اول/پاییز 1396.
14. نوری همدانی، حسین، جایگاه بانوان در اسلام، نشر بزرگ قرآن کریم، قم، انتشارات مهدی موعود (عج)، نهم_پاییز 91.
15. نصیری، مریم، ویراستار: مرتضی کرامتی، تحلیل مفاهیم شخصیتی زنان، نشر احسان قم ؛ مرکز نشر هاجر، دوم_زمستان 94.
16. -----، سرمه ی سعادت، قم، نشر هاجر، بهار 94.
17. نویسنده، عباس، هنر رضایت از زندگی، قم، دفتر نشر معارف، بست ودوم_بهار 1396.
18. الحر العاملی، محمد بن الحسن، وسائل الشیعه، موسسه الالبیت للحیاء التراث، 1389.
19. حرّانی، ترجمه جتّی، تحف العقول، تهران، اسلامیه
20. حویزی، عبدالعلی بن جمعه، تفسیر نور الثقلین، قم، چاپ اسماعیلیان.
21. شوشتری، نور الله، احقاق الحق، کتابخانه مرعشی نجفی، قم، 1405 ق.
22. کلینی، محمد بن یعقوب، فروع کافی، تهران، چاپ دارالکتب الاسلامیه.
23. محمدی ری شهری، میزان الحکمه، قم، دارالحديث، 1416 ق
24. مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، بیروت، موسسه الوفا، 1403 ق.
25. نوری، مستدرک الوسائل، ، بیروت، آل بیت، 1408 ق
26. ورام، ابوالحسن، مجموعه ورام، مشهد، آستان قدس، 1369

27. هاشم حسینی بحرانی، سمیه، البرهان فی تفسیر القرآن، قم، مؤسسه بعثت، 1419 ق.